

SLOVENIJA.

List 61.

V torek 31. maliga Serpana

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za pol leta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za eno kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za eno kvatre 2 gold.

Slovenci pozor!

Doduše žalostno je blo dosedaj stanje nižjih učivnic: slovenski otroci niso radi v šolo hodili, slovenski kmeti do nje niso serca imeli; tako so šole večidel stale prazne, ino sicer bistrumne glavice so tudi ostale prazne: Naš mili, od vsemogočnega stvarnika bogato obdarovani narod je zad ostal v omiki ino prosveti, v sreči in slavi! Zakaj le samo omikan in prosveten narod more postati velik in glasovit, more si dokopati srečne in slavne prihodnosti. Kdo je nesrečne minulosti, kdo je žalostne sedajnosti kriv? Sto ino sto let je po slovenskih ravninah kraljeval Slovincu ptuj živel, sto ino sto let ga je terla ponemčovanja mora tlačivna; alj se je mar čuditi, da je zlahtni slovenski narod le životaril in še sedaj le životari? To, to je očividni čudež božje previdnosti, da slov. narod v tako slabih okolšinah, ktere so ga stiskovale, ni zginil, da še živi. Žlahtna rožica raste in cvete le v domačej zemlji, — sladka terta nese in gori le na domačim hribcu: in vsaki narod živi in cvete le v svojim prirojenim, naravnim življu: „narod bez narodnosti je telo bez kosti.“ — Vsmiljeni Oče nebeški je v svojej večnej pravičnosti z milostljivim očesam pogledal na revni, zanemarani narod slovenski, in je juterno zoro boljših in veselejših časov dal prisjati na nebu slovenskega naroda. Pervi žarki upanja in nade so se nam prisvetili v 59. listu „Slovenije“; dobili bomo Slovenci kakor se kaže narodne šole, iz kterih izvira narodna omika — narodna sreča — narodna slava. „Živilo visoko ministerstvo!“ naj se tudi razlega po koroških slovenskih hribih in dolinah! — Dobili bomo narodne šole, po kterih smo tak želno zdihovali: po ukazu vis. minist. javnega učenstva od 4. Julia se morajo šole v slavjanskih deželah že prihodno leto v slavjanskemu jeziku začeti. „Živilo ministerstvo!“

Pa vender, kakor se nad tem ukazu serčno veselimo, ino vis. ministerstvu se lepo zahvalimo, moramo tudi odkritoserčno izreči, da po tem, kar smo od Marca 1848 doživeli, naše boječe ino dvomljive serca niso še mirne in zadovoljne. Dolga, s ternjem nastlana in z overami zamotana je pot, da ukazi iz papirja stopijo tudi v življenje: toraj „Slovenci pozor!“ — §. 16. osnove temeljnih pravil javnega podučevanja veli: „Podučevanje v ljudskih šolah ima se izključljivo v materinskem jeziku predavati“; minist. ukaz od 2. Sept. 1848 št. 5692 pravi: „V ljudskih šolah, h kterim slišijo tudi trije klasi glavnih šol, se ima zanaprej učencem navk v materinskem jeziku deliti.“ Tako se je ukazovalo v letu 1848; že je leto 1849 pri kraji, in ktera tistih zlatih besed se je oživila, kaj smo Slovenci z stran svojih šol dosegli? Kar so nekteri rodoljubivi gospodi storili, storili na svoje stroške, na svojo škodo in nevarnost, to imamo, — drugo pa nismo dobili, clo nič, vse je pri starim. Toraj se mi bojimo, da bi se nam naše veselje od neke strani ne kalilo: „Slovenci pozor!“ Minist. ukaz od 4. Julija t. l. se glasi takole: „In den slovenischen Bezirken muss wohl der Unterricht in der Landessprache beginnen. Dieses soll aber die rechtzeitig vorzunehmende Unterweisung in der deutschen Sprache nicht hindern, wenn

die überwiegende Mehrzahl der hiebei Beteiligten solches verlangt.“

Pregledajmo leta ukaz malo bolj obsirnej, pretresimo ga na malo bolj tanjšemu situ, če imamo prav, ako kličemo: „Slovenci pozor!“

„In den slovenischen Bezirken“ kaj je to: „Bezirk“? Mi dosedaj nič ne vemo od „Bezirksschulen“ temuč od „Pfarrschulen“, šole niso pri „Bezirku“ temuč pri „fari“; tega se moramo zvesto deržati, ali kar Slovincem proti velika zguba. Postavim pri nas na Koroškim bo po novim le samo 8 slovenskih okrajev, ja izmed okrajnih sodniš pervega reda bo le eno slovensko. Naj opomeni beseda „Bezirk“ kar hoče, Slovenci so vselej na zgubi: zakaj slovenskih far je na Koroškim 120!! Se nadamo, da je vis. ministerstvo reči hotlo: „V slovenskih farah.“

„Ktere fare so pa slovenske“ je drugo imenitno vprašanje? Naj pripravniši ino naj pravičnejši bi gotovo blo, za slovenske fare spoznati tiste, v kterih se sveta božja beseda po slovensko oznanuje; to je pa na tenko zaznamnovano v šematizmih Kerske in Lavanlinske škofnije *). Ne blo prav in po pravici, ako bi se v tej važnej reči ravvalo po izustkih gg. uradnikov, ki v slovenskej službi samo nemški znajo, ali poptučenih Slovincov n. p. srenjskih sodnikov, kupeov, grajšakov, ki slovenske čerkice ne poznajo: tako imenitno reč naj presodi čisto nepristranjen sodnik: škofniški šematizem. Pri vsih po šematizmu slovenskih farih so šole slovenske, v kterih se mora navk ne v „Landessprache“ kterih je po več deželah po trije, po štiri, temuč v slovenskim jeziku začeti. —

Kratka je besedica „wohl“ alj globoko je v vsako slovensko serce segla, ranljivo segla. Je mar slovenski narod, kteri šteje $1\frac{1}{2}$ milijon duš, le kak siromak, kterimu se zavolj nadežnosti in le z nevoljo kaki kos kruha verže, da se ispred oči spravi? Vselej mirni in vselej zvesti narod slovenski je vender zaslužil, da se mu podeli, kar puntarski Madjar, Lah itd. ima, da se mu to podeli ne „wohl“ po kakej milosti, temuč po svetej pravici.

„Die rechtzeitig vorzunehmende Unterweisung“; kdaj je „rechtzeitig“? Osnova temeljnih pravil javnega podučevanja v Austriji veli: v osnovi javnega podučevanja prvi in najnamenitnejši del so ljudske šole; tim je naloga predavati in naučiti v potrebnej meri one znanosti in sposobnosti, ktere v buduče pri nobenemu državljani majnkati ne smejo.“ §. 13. dalej pravi: Predmeti obučevanja nižjih ali ljudskih šol so: 1. Kersanski navk; 2. Branje, pisanje in rajtanje; 3. Materni jezik na toliko, da se učenci ustmeno in pismeno v njemu točno izraziti (ausdrücken) znajo. 4. Popularno naravo — in človekoslovje, pa posebno poznanje svoje domovine.“

Glejte! sveti poklic ljudske šole! Evo veliko ja premnogo navka za milo mladino! Od ptujih jezikov ni duha ne sluha: najprej in najbolj se mora otrok učiti vse to in le samo to, kar bo ko prihodni ustavni državljani gotovo, ino po tem se le to, kar bo morebiti kedaj upotreboval.

Vsaki toraj, ki premisli mnogo število potrebnih predmetov, in neogibljevih zader-

*) Kako je v Sekovskej, Goriskej, Teržaskej škofiji, ne vem.

žkov dobrega šolskega napredovanja; mora poterediti, da „die Unterweisung in der deutschen Sprache“ v ljudskih slovenskih šolah ni „rechtzeitig“, temuč pravimu namenu ljudskih šol „hinderlich“, „schädlich“ in potem takim „verwerflich.“ Dobro je, če kdo tudi zna nemški, alj le redko redko se rodijo taki otroci, ki se iz same ljudske šole nemško naučijo; — dobro je, če kdo nemški zna, — pa vender po zagotovljeni enakopravnosti vsih narodov nemški jezik ne bo mende več samoizveličavni; — dobro je, da tisti otroci, ki v mesto v nemške šole *) gredo, že poprej nemški znajo, pa vender ni pravično, da 60—70 otrok toliko zlatega časa vsaki teden zavolj enega, dveh ali treh fantinov zgubi; taki otroci naj učenika za nemški navk v posamesnih urah naprosijo ino plačejo, ali pa nedeljske šole obiščejo, kjer bi se mogel na veliki dobiček slov. mladine nemški jezik tako učiti, kakor zlata knjiga: „Blaze in Nežica“, pokaže.

„Wenn die überwiegende Mehrzahl der hiebei Beteiligten solches verlangt.“ Še nismo pozabili, kako so se lani ravno k tej reči podpisi nabirali.

„Ljubi moji prijatelji! sami veste, kako je dobro, kedar človek nemško zna: v mestu tak človek lahko kupčuje in prodaja, v kancelijah se mu lahko godi, pri žolnirjah hitrej pride na višji stopnjo, ložej kako službo dobi itd. itd. Aljte ljubi stariši, da je vam po volji, da se vaši ljubi otročiči nemški učijo; tako bojo si privadili dva jezika: slovenskega se učijo doma od vas, nemškega pa v šoli; glejte moji dragi! koljka sreča, koljka slava; tole je zapisnik, podkrižajte ga.“ Dictum factum: muha je v pajčini. Gospodi, če se vam poljubi, le naberajte podpise za nemške šole v slov. farah; pa vas lepo prosimo, se poprej spomniti, da bomo enkrat za vsako besedo pred božjim sodnikom ojster odgovor dajali; vas zarofimo, nevednemu kmetu resnico govoriti: povejte mu, da se mora moder človek najprej vse ustavnemu državljani neobhodno potrebno učiti, in potem še le druge reči, kterih morebiti nikolj ne bo upotreboval, — povejte mu, da je ljudske šole poklic veliko višji in svetejši, ko ptuje jezike učiti, — povejte mu, da se iz same ljudske šole malokdo nemški nauči; povejte mu, da zanaprej, ker so vsi jeziki enakopravni, nemški jezik ne bo tako potreben, da bojo pisma iz kancelije scasoma po slovensko izhajati počele, da bo vsaki uradnik moral s kmetam v domačem jeziku se pomenkvati itd. itd. to mu po resnici in z ljubeznijo povejte, po tem mu pere podajte, in ako se podkriža ali podpiše, — fiat! vi ste storili svojo dolžnost, hvala vam: Vi ste nedolžni nad kervjo tega kratkovidnega, volenti non fit injuria!

Če se bo torej ljudstvo izpraševalo z stran nemščine v šolah, moramo opomniti, da se ono z zvijačami in lažmi ne slepari, in da se vsi farmani — ne samo ponemčani ali nemški grajšaki, pisarji, kupci, dehanti, fajmoštri, učeniki tudi ne samo deželni zbor itd. — poprašajo: „pri takej važnej reči bi vtegnil vsaki glasovati.“

Mi dobro vemo, de naše visoko ministerstvo tudi slovenskemu narodu dobro hoče, da

*) Tudi visji in nižji slovenske šole po zagotovljeni enakopravnosti pričakovati smemo.

je z omenjenim ukazam tudi slov. narodu pot poravnalo k prihodnji sreči in slavi: zato živilo ministerstvo! pa bojimo se, da bi se od drugih stran spet vsekup ne poderlo, kakor se je žali bože! že večkrat zgodilo. Žato Slovenci pozor! Slovenski brati na štajerskim, katerim nemščina, — Slovenski brati v Goriskim in Primorskim, katerim talijančina proti: Vsi Slovenci pozor!!

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

Dunajske novine od 29. Julija prinesejo novejši od cesarja potrjene preuredbe v našem ministerstvu. Bach prevzame ministerstvo notrajnih opravil, Šmerling postane minister sodništva, in grof Leo Thun je za ministra javnega uka postavljen. Grof Stadion je sicer zavoljo svoje bolezni odstopil, pa vunder še ostane minister brez portfeilla.

(Konec.)

S tako imenitnim pismom previden je le pazil na priložnost pobegniti. Merzlca se ga je lotila, pa vunder ni bila tak huda bolezen, de bi ga bila primorala njegov sklep opustiti. Med tem je na mesto Guyona Assermann začasni glavar ternjave (Interimsfestungskommandant) postal. Zdaj so v vojniški pisarnici le madjarski jezik rabili, in on ni imel nič več tam opraviti. Drugo delo so mu naložili. Hodil je z našimi vojsaki na šance, in tam je moral službo njih nadglednika opravljati, t. j. njih imena prebirati, in jih k delu naganjati. Kir so se feldvebelni v tej službi verstili, je dobro vedil kdaj ga bode spet dan zadel. Dan pred 19. rožnikam si nakupi bokal vina, klobaso in nekaj brešna. Ko jih je drugo jutro madjarska straža na šance spremila, je že nesel pijačo in brešno pod plajšam skrite, in ko na šance pridijo je skrivoma te reči v nekemu kotu shranil. Popoldne prihaja, leni honvedi se po trebuhu valjajo in nekaj podremajo, on pa naglo se jim zmuzne in jo proti Donavi vdari, tam se pod bregom ki ga je bila voda zglo-dala varno skriva. Po noči se le perleze iz svojiga kota, in se verne nazaj k šancam, skrito brešno in vino seboj vzeti. Kraj išče, najti ga nemore, ko tam okrog tava se zašliši korak ponočne patrole ki mu ravno nasprot gre, naglo se verne, tudi od te strani mu nasproti druga patrola koraci, družiga mu ne ostane ko prek šanc pobegniti. Patrola zapazi šum, krik postane, puške zagrome, tode ponočna tema je beguna dobro varvala. Brez pijače, brez kruha jo je mahal celo noč, ko beli dan prihaja vidi de je blizu Acsa. Bližnje so bile predstraže ogerskiga taborja. Proti jugu se je za naprej zmiraj deržal. Prišel je v veliki bakkonski gojzd. Merzlca, lakota in žeja so ga morile, človekov se je moral ogibat, kir tak blizu Komorna tudi njegov sprični list se mu ni varen zdel, če bi ga Madjari vjeli gotovo bi ga bili nazaj na Komorn peljali. Veliko veliko je preterpel, potem se le ko je k blatniskimu jezeru prišel so ga Madjari vjeli, pa na sprično popotniga lista so ga njih viksi spustili, še dvakrat so ga pozneje vjeli in povsod mu je ta list pomagal. Tako je po 14. dneih na pol mertev v Rudgono na štajersko prišel, in iz ondote bolnišnice pred nekimi dnevi v Ljubljano. Posebne nevarnosti in čudne prigodbe njegoviga bega ne zamoremo tukaj popisati. Vsak lahko prevede kakšna neprestrašenost in znajdaost je potrebna, tak dolgo pot skozi sovražno zemljo sturiti. Tode našimu vojsaku tudi v nar hujših težavah ni nikdar serce vpadlo, in zmiraj se je v sili spomnil na domači pregovor: Bog Slovenca nikoli ne zapusti.

Ljubljana. Kone prve polovice tekočiga šolskiga leta smo v tih listih že govorili od veseliga cvetenja slovenske šole v Ljubljanskimu nunskimu samostanu. Radi oznamimo

zdaj kako čvrsto napredovanje te šole se je izkazalo zopet pri izprašovanjih po doveršeni drugi polovici leta. Smo slišali šolske deklice ne le lepo slovensko brati, v veroznanstvu in rajtanju tečno po domače odgovarjati, ampak tudi jezikoslovje po pravilih slovenske slovnice tako na tanjko in dobro razlagovati, de smo se zares veselo zavzeli. Pisale so deklice po napovedovanju učenice slovenske stavke brez pomote na tablo, in tudi iz glave so vedle praviti izgleda za mnoge sestavke v življenju potrebne, kar nam je posebno dopadlo. Hvale vredno je, de za berilo so vpeljane zlate bukvice: „Blaže in Nežika,“ in de nar pridniši mej deklicami so prejele za šolske darila tudi zvezke slovenskih pripovedk od gosp. Cegnarija iz nemškiga poleg T. Jajsa prestavljenih. Čudno veliko se je v petih zadnjih in petih prvih mesecih tega šolskiga leta z velikim časti vrednim trudam častitih gospa in njih voditeljev v samostanu zgodilo za slovenšino, za pripravo tistiga stanu našiga jezika in naroda, ki jima po pravici gre, in se jima pridobiti mora.

Obljubimo, de verle gojivke domorodnih rožic bopo povračilo imele — razveseliti se tudi primerniga sadu. —

Dopadljivo bo braycam tudi zvediti, de so bili eni učenci tukajšnih latinskih šol pri letasnemu izprašovanju prašani od križanskih vojsk po spisku slavniga gosp. Vertovca v letopisu slov. društva, in obdarovani so dobili gosp. Murkotovi besednik. —

Gosp. Mažgon se jaderno zdravju bližuje; bolezin ga zboru prestavilavcov od ministra Dr. Bacha poklicanemu, ne bo odtegnila.

Terst. Vojno ministerstvo je tukajšnjemu vojnimu poglavarstvu ali komandu mornarstva dalo na znanje, da nije več potrebno, da se pitomci (Zöglinge) v mornarskih šolah (Marine-Kolegium) slavlanski učijo. Vsled tiga so včeraj dozdašniga učitelja odstavili; (in on sam mi je to danas pravil — on je ces. kral. oficir ali častnik.) O prezlata enakopravnost! Pri tem pak še je to za pomisliti, da so skoro vsi mornari (Marinieri) Dalmatinski Slavjani. Od zdaj bo se tedaj slavlanski mornarski častnik moral talijanski učiti (ker mnogi mornari talijanski govori, noben Dalmatinski mornar pak nemški nezna) da bo po takim z letimi govoriti zamogel.

Celovec 23. Julija 1849. Že dolgo časa si nam ti, ljuba Slovenija! le žalostnih novic donesla; pa list 58 je nas serčno razveselil. Tista komisija, ki ima napraviti, po mogočnosti enolično pravniško terminologio za vse avstrijsanske Slavjane je juterna zvezda prav lepega dne. Uzajemnostni sloga je naša nada! Za to smo tudi veselo pozdravili zlato knjigo gosp. Matijeta Majerja: „Pravila, kako izobraževati ilirsko narečje in obče slavenski jezik,“ ponižno slavni zbor na to važno knjigo opomenimo in zraven vse gg. vlastence prosimo, sedaj od slavlanske vzajemnosti in približovanja slavlanskih narečij v časopisih i. t. d. mnogo govoriti!!!

Ravno tako milost. gg. škofam po celej Sloveniji ponižno priporočimo novo knjigo za slov. šole: „Naravoslovje“ spisal g. K. Robida. Mesca Augusta bode gotova, in je pisana prav umljivo, in prav v slov. duhu ravno kot obče pohvaljena knjiga: „Zdravo telo nar boljši blago.“ Nevtrudljiv gospod Robida so se ravno sedaj tudi slov. zemljopisa poprijeli; v 2 — 3 mesecih bo tudi gotov. Ravno ob pravim času; slovenskik knjig bomo kakor se kaže, živo v potrebovali.

Vlastenci le marljivo, da nobeden ne bo mogel reči: „slovenščine v šole upeljati še ni mogoče, majnkajo knjige.“ —

Novega ni nič pri nas, kakor to, da se vse za svetlega bana boji, ino stradajoče Serbe in Horvate omiluje. Bog obvari, da bi divji Madjari preko Slovenije in Horvatske do morja proderli v Italijo, ino tam zažgali evropejski rat! To nas vse malobolj potolaži, ker je

Bar. v Haynau proti Szegedinu sv. banu v pomoč vdari. Da bi šlo vse srečno od rok! —

Kakor se sliši, bo pri nas spet nova rekrutirenga; Koroška mora dati 1300 novincev. Svečan.

Iz Gorice 24. t. m. so Visok. čast. gosp. Baron Kodeli zastavo 3. bataljona polka Aleksander, slovesno posvečili. V ta namen je bil na travniku šotor v obilni krasnosti postavljen. Štorijo ali belorudečo strehico so podperali štirje okroglodebli stebri (prakoli) med kterimi so bile na vsih straneh pukše z černorumenimi banderčki poredjene. Od znotraj so šotor lepšale slike miliga Cara ino njegovih prvih vojskovodjev. Zunan, okrog šotora pa je bil prezali cvetični ograd, katiri je krasnost ino lepoto cele priprave zlo zlo povzdignil. Spred, pri vrodu šotora na obeh straneh je bil vojaški gerb iz bomb, vojaškiga orožja ino bobnov; vse zeleno ovenčano ino z banderčki olipšano. Priče posvečenja so bili tudi trije generali. Nar večji pazljivost je pa general Sivkovič v mene obudil zato, ker je svoj žreblc v zastavo rekoč:

„K večni Slavi avstrijskiga Cara ino k povzdigi (tjeku) slavlonskiga naroda,“ s tremi močnimi vdarki zagnal; če ravno je že v sivi starosti, ga je vunder očitni spomin ino javno spoznanje svojiga naroda prav poserčilo ino viskrenilo. Enake besede iz ust spoštovavne visoke starosti so morale vsaciga pričijočiga Slavjana grozovitno spreleteti ino prešinit, torej zagotovim, ako bi bili naši mlačni sobratje jih slišali, bi se resnično bili zbudili ino predramili!

Potim ko so bili vsi žreblci zabiti, se bandero vzdigne, ter je kar v sred vojakov ferfolalo; zdaj zadoni zala muzika goriske narodne straže, tako, de kar ni očes preveč vleklo, je pa neizrečeno ušesa mikalo. Muzika neha, ino Major od Torri jame vojake iskreno nagovarjati namreč, de je le ta zastava ta čerteta v tim polku; kaj za eno svetostvo de primejo skozi to zastavo; kaj za en slovesni spomin junaskih bitev de je zvezan na prve tri bandera, jim zašteje mesta pri katirih so njih prednamci premage ino vedno Slavo zadobili. Potim razloži dolžnosti, katere skozi prisego temu svetostvu, na-se vzamejo, namreč zvestoserčnost, hrabrost za Vero, Cara ino dom. Torej ima banderotrak to vodilo napisano:

„Zvesto in hrabro k edini premagi.“ Botra je bila blagorajena grafaja Marjana Koronini. Po zahvalni pesmi so gosp. bar. Kodeli blagoslov čez vojake podelili, potim se je vse razšlo. J. Obalo.

Od Soče 27. maliga Serpana. V okolici goriske kresije je bila srejska razdelitev vsm županam ino perseženim možem oznanjena, de ako mislijo čez taisto se pritožiti, morejo svoje pritožbe v 4 tednih kresiji naprej dati, ino na leto jim je bila začasna srejska postava le v nemškim ino laškim jeziku natisnjena podelena, v krajanskim jeziku pa žali bog, ni duha ne sluha od nje.

Kje je tedej enakopravnost jezikov v goriski kresiji? sej ni v okolici goriske kresije zunej nekterih furlanov drugiga kakor goli Slovenci, tedaj zakaj se slovenskimu ljudstvu njih pravice ne podeli, ino srejske ino druge postave ino razglasi v njih razumljivim maternim jeziku ne podado, de taiste bolj na tanjko premislijo ino prevdarijo, ali je leto k njih koristi, ali k škodi? —

Za izpolnovanje letega, kar posebno želno pričakujemo, se nimamo nič na večino tukajšnih taljanskih ali ponemčanih uradnikov zanašati, temuč na besedo našiga mladiga cesarja ino njegovih ministrov.

Po imenovanu kresijski razdelitvi pa se nočejo majhne ino velike soseske skup združiti, temuč one hočejo svoje pravice obdržati, ino samostojne biti, prijateljsko pa hočejo potrebne pisavce vkup deržati, ino v družbi plačavati. Pisavci pa bojo mogli to

potrebno pisanje za vsako srečno na odločnim kraju posebej preskerbet.

V letimu namenu so se začele c. k. goriski kresiji, od srečn pritožbe predlagati, ne vem ali k njih koristi, ali k škodi, čez leto se le bo nas prihodnost obširniši podučila.

Od več krajev ino tud pri nas se sliši vselej od večiga pomanjkanja drobniga denarja ino srebernine, pa kako hočemo drobniga denarja ino srebernine udobit, kir tudi v Gorici Judje za 100 goldinarjev dvajsete 115 do 120 gold. bankovcev dajo, in tako bankovce ob njih veljavnost pripraviti si prizadevajo.

Dokler zgorej imenovano barantanje od vladarstva oestro prepovedano ne bo; homo v deželi vselej pomanjkanje drobniga denarja ino srebernine imeli.

Bog daj, da bi se v kratkim boljši časi povernili. A. B.

Ogerska dežela.

Haynau je Jude v Pešti, ki so posebno v Košutovi rog trobili, kaznoval. Zapovedal je de ima Judovska srečna za cesarsko armado na svoje stroške sledeče reči napraviti: 40,000 plajšev za pešce, 8000 plajšev za konjike, 16,000 modrih hlač za konjike, 60,000 parov čevljev, 20,000 čizm, in 15,000 parov škornje, 60,000 sraje, 6000 gati, 20,000 kravate, 16,000 rut za vrat, 16,000 vatlov siviga sukna za vojsake, 30,000 vatlov beliga sukna, 800 centov usnja za podplate. Vse te reči se moraje v šestih mescih popolnoma oddati, in seer tako de na vsake 14 dni ena oddaja pride. Če na zapovedan dan reč po 24 urah ne bo oddana, morajo plačati zamudno kazen od 300 goldinarjev v srebru. Zraven tega mora judovska srečna 100 popolnoma opravljenih konj v 4 dneih za armado dati. Cena vseh teh reči preseže dva milijona gold. In ker je le malo premožnih judov, so torej njih bogatinci s tem poveljem kaj hudo zadeti. Dunajski časopis „Presse“ ta Haynau ukaz oestro pretrese, kir je zlo krivičen in proti enakopravnosti naše ustave. Judovska srečna mora zdaj pazit, de ji noben jud ne pobegne, pa sliši se, de se judje puste zlo kerstit, zato de bi temu plačilu se odtegnili.

Haynau je pri svojim odhodu iz Pešta sledeči razglas izdal: „Na prebivavce Bude-Pešta.“

„Komaj sim prišel v vaše zidove, in že jih zapustim z večino armade, puntarskiga sovražnika tirat ino uničiti. Jest pa vas nočem zapustit, brez de bi Vam to povedal, kar od vašiga prihodniga zadržanja oestro tirjam. Jest pričakujem, de boste mir ino postavni red v vaših sestriških mestih obderžati si na vso moč prizadevali. Jest tirjam de boste vse moje razglase od poprej tako spolnovali, kakor de bi še zmiraj med vami bil, in nad vami čuval. Jest pričakujem na dalje, de se ne bode nobenimu oficirjev ali vojsakov moje hrabre vojske, ki tu ostanejo, kar lasce na glavi ne zakrivilo. Če ne boste moje svarjenje poslušali, in se prederznili njemu nasproti ravnati, gotova poguba vas čaka. Jest bi vas potem vse za eniga in eniga za vse prijel; in vaše življenje in vaša lastnina bi to hudodelstvo plačati mogla. Vaše lepo mesto bi potem preobrnili v razvalino, v spomin vaše izdaje, v spomin svojiga maševanja. Verjemite mi, da sim mož beseda, da nezvestobo oestro kaznujem, in de zasluge tudi ceniti znam. Nezvesti prebivavci Brescie, ki so zaporedama, od puntarjev goljufani, novo izdajo napravili, naj bodo vam v strahovavni izgled, da jest puntarjem ne prizanesem. Glejte nanje, kako oestro sim jih kaznoval, in varujte se mene z neobglivostjo persiliti, enako z vami ravnati.“

Pešt 24. Julija.

Haynau.

Nek cesarski oficir ki je bil v Budi (Ofen) vjet, popisuje kak gerdo so Madjari z vjetimi oficirji ravnali, koj ko so v Budo prisli, je

grof Leiningen madjarski podpukovnik zapovedal, de se imajo vsi vjeti cesarski oficirji na bližnjim dvorišu usterlit. Vunder jih je rešil madjarski stotnik Nagy Sandor. 24. junija jih je bilo 59 odpeljanih v Debreczin. Tam so bili skoz 14 dni.

Ko se je v Debreczinu razglasilo, de Rusi pridejo, so jih Madjari 29. Junija v Pešt odpeljati sklenili. Ravno so hotli naši oficirje svoje reči na vozove spraviti, ko je derhal prisla in jih z baltami in palcami na ulicah biti začela. Odpeljani so bili v neko vojaško hišo, dokler de se je derhal razšla. Potem pridejo narodni stražniki z kosami in vilami oboroženi, jih v mestno hišo odpeljat. Ko na ulice pridejo so jih stražniki jeli biti in mučiti, derhal je zopet priderla, in kar vse so pomoriti hotli. Mertvih je na mestu ostalo 6 oficirjev in 2 služabnika, teško ranjenih je bilo 26.

Ko so te v bolnišnico prišli so se posebno 3 zdravniki ki so poprej pri cesarski armadi bili, zlo prizadevali jih smerti rešiti. Ko so potem Rusi 3. Julja v mesto prisli, so tudi te nesrečni svobodo dobili, kaj se je z unimi, ktere so Madjari v Pešt odpeljali, zgodilo, se ne ve.

Časopis „Presse“ prinese zadnje pismo luteranskiga pridgarja Roth verliga moža, kteriga so Madjari v smert obsodili.

Prav milo v serce segajoče je to branje, ves v božje voljo vdan je ta mož smerti nasproti šel.

Iz Oseka se žalostne novice glasijo: Vse, kar more, iz Bačke potegne. v Petrovaradinskim okrožju je strahovavstvo Madjarov silno.

Guyen je komandant tega okrožja. Ogri vsakiga od 16 — 60 let k svoji vojski prisilijo. Kdo se brani bo vsterljen. Kdor pobegne, ali orožje skrije bo umorjen. Vsi avstrijski bankovci se morajo oddati in s Košutovimi zmenjat. Kdor bankovce v 48 urah ne odda bo vsterljen. Vsi vozovi, konji, kose plugi se morajo Madjaram oddati, ravno tako vse vino ino vse žito. Če to vsaka vas ne stori, bo pokončana.

Kdor kteriga ovadi de z Cesarskimi derži, dobi se plačilo 100 — 500 cekinov. Madjari so zdaj gospodarji celiga banata. Od terdnjave Temesvar se od 8. t. m. nič gotoviga ne ve. Ogri so vse vodotoke po kterih to mesto vodo dobiva končali, vunder je vitežki Rukavine odgovoril: Zadniga cesarskiga moža bo de razvalina pokopala. Vode jim v terdnjavi ne zmanjkuje, pa če bi tudi zmanjkvala, njegovi vojsaki si znajo kozarc vode z enim kozarcem kervi kupiti.

Od južne Armade so novice došle, de je svitli Ban madjarskimu generalu Guyonu nasproti šel, pri Titelu se čez Donavo podal, in Madjare popolnoma zmagal, dva madjarska bataljona je vjel, in 13 topov osvojil. Po drugih novicah sta general Ottinger in Kničanin se pri tej bitvi posebno vdeležila. — Tode ne ve se, ali smemo tem novicam verjeti.

Nas svitli cesar je bana Jelačića 22. t. m. zatačasniga (provisorischen) glavniga vojaškiga povelnika v Slavonii postavil, in njemu za oskerbljenje opravil F. M. L. Koronini na stran dal.

V „Presse“ se piše, de terdnjava Petrovaradin se od naših od 2 strani obkoljena (cerinana.)

Tudi se govori, de so Rusi terdnjavo Arad tri dni potem, ko so jo Madjari osvojili, z napadam odvzeli.

Mesto Zemun (Semlin) je skoraj popolnoma prazno, kir jo vsi premožni prebivavci v Serbijo potegnajo. —

Rusi na Sedmograškim zmiraj bolj napredujejo, in kmalo bo ta nesrečna dežela od kervotočnih madjarskih puntarjev oteta. Za vojaškiga poglavarja te dežele je postavljen general Wohlgemuth, njemu pridjan je za civilniga komisarja Bach brat ministra sodništva, ki si je v Bukovini ljubezen vsih prebivavcev zadobil. Pač se je v Kronštadt nek Dorsner

cesarski pukovnik, koj ko so Rusi v to mesto prisli, kakor cesarskiga komisarja obnašal. Pa čudno se je prebivavcam zdelo, kako de mož ki je bil poprej vnet za Košuta, zdaj cesarja namestiti zamore. Vladarstvo je tudi to kmalo previdlo, in druge može v to službo postavilo.

Kir je Bem nar bolj znajden in izurjen vojskovodja Madjarov, vzamemo sledeče verste iz popisavanja nekiga Požuncana, ki je dalj časa pod njim služil. — Če je tudi Bem na zdravju slaboten, vunder je v delu nevtrudljiv. On spi če mora biti na terdi zemlji, nar več del pa v svoji kaleši, kir tud obédva, vunder prenese lakoto in žejo, brez de bi se kaj pritožil. Njegovim poveljem se mora na tanjko bogat. Če se kak oficir mu le narmanj soperstavlja, berš ga dene na nižji stopnjo, in koj zaslužniga prostaka na njegovo stopnjo postavi. Toraj ga tudi tisti Madjari, ki se le ustiti znajo, brez de bi bli za vojaško rabo, zlo čertijo, kakor jurati in fiskali, ki so brez kake zasluge oficirje postali. On jih tud malo cení, in jih pošilja v kraje kir je nar nevarniši. „Tako robo moramo spečati,“ je on odgovoril, ko so ga enkrat pregovarjat hotli, de ne sme tako z Madjari ravnat.

Madjarskih klicov eljen in njih ostudnih narodnih pesem kar slišati ne more. Nar bolj hvali Dunajske Legionere, kteri so skoraj vsi že v bojih padli, on jih je svojim podložnim za izgled postavil, in rekel, de bi z 10,000 taci junokov celo erdeljsko zemljo proti napadam celiga sveta na veke branil. On nosi zmiraj saboj dva samokresa (pištole) in je že večkrat rekel, de bi on v nar hujši okoljšini tud kakor mož umreti znal, ena kugla bi bila za njegoviga nasprotnika, druga, če je potreba, za Bema.

Pluje dežele.

Nemška. Terdnjava Rastat na Badenskim, zadno zavetje puntarjev se je brez pogoja vdala, brez de bi bila kri tekla, ali mesto od Prajsov bombardirano bilo. —

Na Bavarskim in na Pruskim so volitve za deržavni zbor ki se bode kmalo snidel končane. Na Pruskim se je republikanska stranka vsake volitve zderžala, zatorej so dobro misleče stranke brez vse težave svoje može zvolile, in upati je, de bo Pruski kralj z prihodnim zborom zadovoljen in lahko z njim vladal.

Laška. Piemontezarji so zdaj v hudi zadergi. Do zdaj so zmiraj z zvijačimi končno sklenitev miru oddaljšati znali. Zdaj pa jim slavni Radecki oestro proti, de če ne bo mir v kratkim sklenjen, bo on naravnost v Turin marširal. Imel je on v Mailandu pogovor z piemonteskimi poslancem Pralorme, in se kar ni dal ne pregovoriti, svoj sklep je napovedal, in potem iz Mailanda šel. De je Radecki mož beseda dobro vemo, in naša armada se že pri piemonteski granici zbirati začne. Kmalo homo toraj slišali ali: mir je sklenjen, ali: nova vojska se je vnela, in mi upamo v zadnimo primerleju bo Radecki svoje vojsake k novi zmagi peljal. —

Smert Karla Alberta, poprejsniga sardinskiga kralja, za kteriga so že v Turinu bilje imeli, je sopet preklicana. On je namreč ozdravil, in je še zmiraj v Oportu na Portugalskim.

Udino v Rimu prav oestro zapoveduje. Ukazano je, de mora vsak orožje oddati. Garibaldi s svojimi trumami male mesta in tergove na Rimskim nadleguje, povsod kamor pride dnarje tirja. — Po časopisih se zlo govori, de bode Ruski car papezu 2 milijona tolarjev posodil, kir je puntarska vlada z dnarjem tak slabo gospodarila, de so vse denarnice prazne. Znani Bonaparte, knez od Kanino, ki je bil tudi ud puntarske vlade v Rimu, se je na Francosko podal, tam ga je sedajni prezident, njegov zlahtnik zapret ukazal.

Francozka. V Parizu je zdaj policija kaj ostra. Ona je 80 Poljakam ukazala v 24 urah mesto Pariz, in v 3 dneih Francozko deželo zapustiti. Bonaparte je te dni obiskal mesto Ham, kir je bil enkrat vjet, ogledal si je svojo nekdanjo ječo, in rekel, de je njegova predreznost to kazen zaslužila. Deržavni zbor zdaj pretresuje novo tiskarno postavbo, ktera je ostrejši, kakor pod kraljestvam. Leva stranka se grozno togoti, de pod republiko bi imela postava veljati, ki noben francozki kralj se ne bil prederznil jo upeljati.

Nepolitiški del.

Haynau.

(Iz českých Narodních novin.)

Julius baron Haynau, iz ene naj starejših zlahtnih rodov na Nemškem, je rojen l. 1786 v Kasselu na Hesenskim. V rojstnem mestu skerbno izrejen je, ker je veliko nagnjenje do vojaškega življenja imel, v avstrijsko službo stopil kakor poročnik (Lieutenant) l. 1801 in sicer v polk Brechainvilla št. 52. Že v vojski l. 1805 se je s svojim vojaškim razumom cesarju tako prikupil, da ga je l. 1806 že za Kapitanlieutenanta v pešnim polku nadvojvoda Joana Nep. št. 35 postavil. Leta 1810 je bil k pešnim polku barona Vogelsanga št. 47. prestavljen, in pri vnevi vojske l. 1813 major postal. V tej lastnosti mu je bilo naloženo, da bi tako imenovano „nemško lahko četo (bataljon)“ iz samih ptujcev napravil. V šestih tednih je že peljal svojo četo oboroženo, oblečeno in vajeno na Laško, kjer se je vojsk v l. 1813 in 1814 vdeležil. Leta 1815 je ta četa povelje dobila, da bi se k renski armadi podala in major Haynau je prijel predvod zboru poljniga zbrojmojstra grofa Kollareda.

Zdaj je imel pravo priliko, svojo serčnost, svojega početnega duha, svojo previdnost in neutrudljivo delavnost pokazati, ktere lastnosti do današnjega dne njegovo vojaško kariero označujejo (characterisiren). Po sklenjenem miru se je Haynau z armado na Avstrijsko vrnil, je l. 1824 postal podpolkovnik, l. 1827 pa ko podpolkovnik velitelj polka princa Wiederrunkela št. 34; l. 1830 polkovnik in zapovednik polka grofa Nužana št. 30; l. 1835 generalmajor in brigadir na Laškem; l. 1844 podmaršal in divizioner v nemšk. Gradcu; leta 1845 imetnik pešnega polka št. 58; l. 1847 je bil za divizionera v Temesvar prestavljen. Vnema revolucije na Lombardskim in Beneškim l. 1848 in vojska s Sardinio je Haynaua v novič na bojiše pozvala (poklicala). Šel je dobrovoljno ko polkovnik k svojim tačas na Laškem bječim polku, in postal je z neomejeno polno oblastjo velitelj Veroneške terdnjave, in čez nekoliko mesecev velitelj tretjiga zbra. Koliko je ko velitelj mesta Verone k izidu bitve pri sv. Lucii pripomogel, je znano; nič manj znane in v živim spominu so njegove djanja v vojski leta 1849, kjer je ko velitelj drugiga založniga zbra (Reserve-Corps) na Laškem pri vdušenju povstaje v Brescii svojo naglo pripravljeno pokazal in strah revolucionarne stranke postal. Na to je bil poklican k vravnanju obleženja Marghera, njeniga pada pa ni dočakal, ke je bil za glavniga vojskovoda na Ogerskim poklican. Na Laškem so vojaki njegovo ime „Haynau“ prekerstili v „Einhan.“

Haynau je prav tak general, kakorsniga imajo vojaki radi; oster v službi, tode ne pedant, nevtrudljiv za vse potrebe in blagor svojih izročencev.

On ima železno zdravje, neoslabljeno živost in neutrudno delavnost telesa in duha, ne pozna potreb, in težave vojaškega življenja voljno prenaša; ves živi le dolžnostim svojiga poklica. Ko odkriti in naravni človek oistro derži se pravice, ktero vsakimu brez odeje naravnost pove; zvest ko prijatelj ne pozna ošabnosti, neizprosljiv proti sovražnikom monarhie je velikodusin proti svojim nasprotnikom.

Okinčan je s komturskim križem reda M. Terezije, z velkim križem železniga venca, s komturskim križem Leopoldoviga reda in z vižkim križem c. ruskiga reda sv. Jurja.

Uvod u Krestomatijo.

Ivana Macuna. *)

§. 1. Krasno. Umetnost. Krasoslovje.

Ko Bogovi negda zapustiše
Leto zemljo, gde njim stanja nije,
Ostale so Vile in umetniki,
Da na starih svetih žertvenikih
Slave njihove plamen ne vgasne.
Po Ostrož. Utiesenoviču.

Človeku je v serce usadjena ljubezen do vsega, kar je lepo ali krasno. Malo dete u zibelki že ročice steguje za vsim, kar se mu

*) G. Macun so nam sledeči uvod svoje krestomatije, ktera bode kmalo na svitlo prišla, podali, da bi ga svojim bravam v poskušnjo natisnili.

kaže rudečega; in človečstva večno detinstvo na sredi Afrike nam isto kaže, kadar černee za gmizo (staklene bisere) daja zlato in druge dragocenosti. In čim više se človek švigne u izobraženosti, tim več in lepše se razvija leta sposobnost ali lastnost. Že dečku (fantu) se ne dopade, kar mu se je dopadlo malo prie; tedaj si izbere gdekaj od večje cene, od večje lepsti. In ravno tako iše in iše mož zmiram lepših reči. Leto nagnjenje nije kaj drugiga ko po naravi usadjena nam ljubezen do krasniga; in kdor je enkrat pokusil kar boljsega in lepšega, mu ne dopade več prijašnje (u neizurjenih kmetih se vide kipi in slike (obrazi malani), ki njih se bolj izurjen mestjan straši; alj otesavaj in izobrazuj narod na toliko, da ti bo priznal, de je kakšen umetno narejen kip ali obraz lepši od onoga in vidil boš, da bo si letiga priskerbel). Leta priklonost, leta ljubezen do krasniga nas najboljše osreči že u zemaljskim našim življenju; težko človeku, ki mu od narave nije podarjena, ker je življenje tako prazno, enostrano, zemaljsko, živinsko.

Kaj pak je leto krasno ali lepo? in kaj je umetnost?

Mnogi so si belili glave s tim pitanjem: kaj je krasno. — Razsodnost ali razum nam kaže, kar je pravično, resnično; Zvest nam kaže, kar je čudoredno (moralno); čutjenstvo nam kaže, kar je krasno.

Alj stim pak je tudi vse rečeno; čutjenstvo ne da se razcepiti na svoje dele, tedaj se krasno ne premore doseči po umu; in naj beržej (verjetno) nebomo tedaj imeli nigdar predmetne ali objektivne definicije (opredeljenja) o krasnim. Čutjenstvo le ti bo kazalo, to je krasno, lepo; to pak je gerdo ali odurno; obdelavaj in izobrazuj si leto dušno moč, pitaj in polni si duh z gledanjem predmetov, katere večji del (večina) izurjenih, izobraženih ljudi krasne imenuje, in ako ti je narav podelila čutjenstvo, boš lahko razločil reči krasne od nekrasnih.

Iz tiga uzroka se po pravici reče, da nije mogoče umetnosti se naučiti; umetnost namreč je u sobstvenim ali subjektivnim smislu sposobnost (prikladnost) krasno občutiti; in kar se umetnika tiče, krasno iznajdivati, in ga našim očem, ali pak sluhu podstaviti. Komu nije po Bogu podarjen leti dar, ga ne bo imel na vekoma nigdar. Pastir na paši, žanjica na njivi, prelja pri kolovretu si zloži pesem, ki se človek u vsemu izučen zastoj trudi zložiti njo; kar nam slavjanske nar. pesme pričajo.

S tem pak nije rečeno, da nije mogoče kakih pravil vstanoviti, katerih bi se učenc in ljubitelj umetnosti deržal pri obdelavanju letiga polja; in lete pravila znanstveno zložene naprave Estetiko ali po našem Krasoslovje.

§. 2. Namen in razdeljenje umetnosti.

Umetnost ima po naravi namen vzdici nas iz praha vsakdajnih opravil; ona veže zemaljsko ali telesno z višnjim ali nebeškim življenjem.

Kadar čuješ pevca starca peti o Kosovim polju, ali od kralja Matjaša in od Marka, pozabiš na težke skerbi, ki ti serce teže; ali kadar čuješ po Dalmaciji i. t. d. pevki iz dveh gorah zjediniti se v prelep dvapev, kaj ti je žalost, ki ti tlači srečo, odtiralo iz duše? —

Obleka, v katero umetnik, krasno svojo ideo širijočo mu serce oblači, je različna; različne so tedaj sredstva, po katerih nam umetnik prikaže svoj umotvor. Lete so: Prikažejo se našim očem, ali našem sluhu, ali pak sploh obema ob enem, imamo tedaj:

I. Slikotvorne ali tiste, ki krasno s kakoj bodi snovoj t. j. gradivo (Material) ali z bojoj (farboj) očem našim predstavljajo; leto so: 1. Naimarstvo ali zidarstvo s gradivom zidarstvene dela. 2. Kiparstvo s kamenjem ali medjo kipe. 3. Slikarstvo ali slikarija z bojami različne slike.

II. Glasotvorne ali glasiteljne, katerih gradivo ali sredstvo je u glasu, leto so: 4. Glasništvo ali godba (Muzika). 5. Govorničtvo. 6. Pesništvo ali poezija.

III. Delotvorne, katere z živimi delajočimi osobami gdekako umetno delo našim očem in mar večidel tudi sluhu kažejo. 7. Kazališne al teatralne igre, ples, mimika (t. j. kazališne igre brez govorenja) in druge letim podobne umetnosti.

Ne gledaje na ostale verste imamo pregledati bolj na tanjko poezijo ali pesništvo, katero nas se u leti knjigi bolj tiče.

(Dalje sledi.)

Knjiga splošnih deržavljanskih postav.

§. 593.

Kdor ni kristjanske vere, ne more poslednje volje Kristjana pričati.

§. 594.

Dedič ali odkazane ni zmožna priča v obziru na njemu namenjeno zapustnino, in ravno tako ne njegov zakonski družje, starši, otroci brati in sestre, ali osebe ki so v ravno temu kolenu v svastvu, in plačana družina. Navkaz mora, de je veljaven od zapustnika z lastno roko spisan, ali od treh, takih prič poterjen biti, ki se od imenovanih oseb ločijo.

§. 595.

Če zapustnik tistimu kateri zadnjo voljo piše, ali njegovimu zakonskimu družetu, otrokam, staršem, bratom ali sestram, ali osebam ki so v ravno temu kolenu v svastvu, zapustnino odloči; se mora naredba na v poprejšnimu § omenjen način, nedvomljiva storiti.

§. 596.

Kar je zastran nestrnosti in zmožnosti prič, osebo zapustnika nedvomljiva storiti ukazano, velja tudi za sodniške osebe katere poslednjo voljo sprejmejo.

§. 597.

Pri poslednjih naredbah, ki se pri vožnji na ladjah in v krajih store kjer kuga ali podobne nalezljive bolezni gospodarijo, so tudi udi duhovniga reda, ženske in mladenči ki so stinajsto leto izpolnili, veljavne priče.

§. 598.

Za te olajšane poslednje naredbe je treba le dveh prič, katerih ena zamore sporočilo spisati. V nevarnosti nalezjenja tudi ni treba de bi obe h krat pričjoče bile.

§. 599.

Šest mescov po dokončani vožnji na ladjah ali po nehani kužni bolezni pridejo olajšane izrečenja poslednje volje ob moč.

§. 600.

Olajšanja vojaških sporočil so v vojaških postavah zapopadene.

§. 601.

Ako zapustnik eniga tu terjenih pogojev kateri niso sami previdnosti prepušeni, ne izpolni; je izrečenje poslednje volje neveljavno.

§. 602.

Dedinske pogodbe čez celo zapustnino, ali kakšen glede celote odločen del taiste, se zamorejo le med zakonskimi veljavno skleniti. Predpisi čez taiste so zapopadeni v poglavju od ženitvanjskih pogodeb.

§. 603.

Kolikor se ima daritev na primerlej smerti za pogodbo, ali za poslednjo voljo vzeti, je v poglavju od daritev odločeno.

Deseto poglavje.

Od namestnih dedičev in fidejkomisov.

§. 604.

Vsak zapustnik zamore na primerlej čez postavljene dedič dedine ne doseže eniga; in ako je tudi ta ne doseže, drugiga, in na enak primerlej tretjiga, ali tudi še več namestnih dedičev poklicati. Ta naredba se imenuje občno namestenje. Pervi v redu poklicanih je dedič.

§. 605.

Če je zapustnik iz med dveh odločenih primerlejev, de imenovani dedič, dedič biti ne more, ali de dedič biti noče, le eniga izrekel; je drugi primerlej izločen.

§. 606.

Dediču naložene bremena se raztegnejo tudi na namestniga njemu sledečiga, dediča kolikor niso po izrečni volji ali posebnosti okoljšin na osebo dediča omejene.

§. 607.

Ako so samo sodediči vzajemno za namestne dediče poklicani bili: se vzame, de je zapustnik dele v postavljenju izmerjene tudi na namestenje raztegniti hotel. Če je pa v namestenju zvunaj sodedičev še kdo drugi poklican, pripade popušen del vsim po enacih delih.